

KINH TẾ TÀI CHÍNH THẾ GIỚI THÁNG 5.92

DANH ĐÚ

MỸ: HỒI PHỤC?

Trong bối cảnh "tái thiết" niềm tin của dân chúng Mỹ vốn đã bị sút mẻ trầm trọng từ sau biến cố Los Angeles vào cuối tháng 4 kéo qua đầu tháng 5, với suy nghĩ rõ ràng là chính quyền này đã không hoàn thành tốt nhiệm vụ leo lái con thuyền kinh tế xã hội, thì những báo cáo của Bộ Thương mại Mỹ công bố vào cuối tháng 5 đã có tính trấn an cần thiết. Hãng thông tấn Reuter đưa tin: "Mức tăng trưởng trong quý I vượt quá các dự đoán"; hãng thông tấn AP cũng công bố một nhận xét: "Dường như sự tăng trưởng kinh tế bước một bước nhanh nhất trong suốt nhiệm kỳ của Tổng thống George Bush".

Theo Reuter, các con số được đưa ra có tính thuyết phục: trong quý I, tổng sản lượng nội địa tăng 2,4% (so với quý trước chỉ tăng 2%). Đây là mức tăng kỷ lục trong suốt 3 năm qua: so với quý IV/91, quý I/92 tăng như thế là 0,4% trong khi cả năm 1991 chỉ tăng có 0,7% so với năm 1990. Nếu so sánh với thời kỳ khôi phục kinh tế sau thế chiến thứ nhì, mức tăng này bằng phần nửa. Cũng trong chiều hướng đó ngoại thương Mỹ cũng đã khá hơn trong quý I/92: chỉ thâm thủng 1 tỷ.

Theo AP, "hầu như tất cả các nhà kinh tế đều đồng ý rằng Mỹ đã ra khỏi sự suy thoái kinh tế vốn bắt đầu từ tháng 7.90, ngay trước cuộc khủng hoảng vùng Vịnh. Tuy nhiên, họ cũng nói rằng sự hồi phục này còn rất chậm rãi cho đến khi tỷ lệ thất nghiệp, vốn là phong vũ biểu đo sức khỏe của một nền kinh tế, có thể được hạ xuống thấp. Nếu tỷ lệ thất nghiệp xuống được đến ngưỡng 7%, đó sẽ là một điều may mắn cho chúng ta, nhà phân tích Robert Dederick của công ty Northern Trust Co (Chicago) nhận định". Trong thực tế, tỷ lệ thất nghiệp tại Mỹ trong tháng 4 là 7,2%, thấp hơn ngưỡng 7,3% mà các nhà kinh tế Mỹ gọi là ngưỡng suy thoái.

Trên bình diện thị trường vốn cũng cùng một khuynh hướng hồi phục đó, thị trường chứng khoán New York (N.Y.S.E) đã có thể kỷ niệm năm thứ 200 ngày thành lập thị trường này (17.5.1792 - 17.5.1992) mang một tâm trạng khá hoan hỉ: trong suốt tháng 5 này, chỉ số Dow Jones luôn vượt qua ngưỡng 3.300 điểm, thậm chí có lúc suýt soát 3400 điểm. Theo *Le Fig-Eco* 23.24/5/92, "thị trường New York có đầy đủ lý do để khởi sắc". Quả thật, theo Robert Farrell, chuyên viên phân tích tài chính của Wall Street, "từ một năm qua số cổ phiếu mới được phát hành trên thị trường đã đạt những mức kỷ lục, đồng thời các nhà đầu tư tư nhân cũng đã mua vào một cách ồ ạt trong năm 91 và trong quý I/92 các cổ phần trên thị trường. Robert Farrell kết luận như sau về tình hình thị trường vốn tại Mỹ: vào tháng 9/1988, một tuần báo tài chính lớn của Mỹ

chạy tít: "Mua vào cổ phần rẻ? Không bao giờ!", giờ đây, mới vào tháng 11/1991 đây thôi, cũng trên tờ tuần báo này lại đưa một tít khác: "Tại sao lại không đầu tư vào cổ phần?"

NHẬT BẢN: MỘT DIỄN BIẾN NGƯỢC CHIỀU VỚI MỸ

Một dòng tin thật ngắn trong bản tin kinh tế dài R.F.I, chiều thứ tư 27.5, gây chú ý: "xe hơi Mỹ bán chạy tại Mỹ hơn là xe hơi Nhật, trong bối cảnh số xe hơi bán ra tại Mỹ tăng 10%". Tổng hợp các tin thông tấn của tờ S.C.M.P 30.5.92 khẳng định dòng tin trên: "Tập đoàn Mitsubishi loan báo số lượng xe bán ra trên thế giới gia tăng cho đến tháng 3; trong khi đó tập đoàn Mazda

hồi năm 89 đã càng làm cho nỗi nguy này gia tăng. Thành ra, nước Nhật đang khuynh hướng tìm khách đầu tư ngoại quốc. Cách đây 3 năm, không một công Nhật nào muốn bán ra đầu là một cổ phần cho người ngoại quốc, giờ đây đã ngược chiều: càng có nhiều công ty muốn bán như thế. Một lý do khác là ngay chính một số ngân hàng Nhật cũng không muốn cho các công ty Nhật vay vốn để mua cổ phần. Lý do tất cả đang chờ đợi một cách hồi hộp hạn thanh toán trái phiếu sẽ hết hạn trong năm tới: hãy hình dung rằng phần nửa số trái phiếu trị giá 170 tỷ đôla sắp đến hạn thanh toán sẽ thấy ngay tác động khuynh đảo thị trường tài chính đến đâu thành ra phản ứng hiện tại của các ngân hàng Nhật là giảm cho các công ty Nhật vay (càng ít càng tốt), cố gắng bán các trái phiếu, cổ phần cho các công ty ngoại quốc càng nhiều càng tốt. Chính vì thế mà so sánh với New York, Tokyo đang nằm trên một đường biểu diễn đối xứng. (xem biểu đồ)

CHÂU ÂU: SẼ LÀ MỘT ĐỐI TRỌNG VỚI MỸ, NHẬT

Trong tháng 5 này, các quốc gia thành viên EC đang nhóm họp để tu chỉnh một số điều khoản trong hiến pháp của cộng đồng này hầu đáp ứng tinh thần hiệp ước Maastricht ký kết vào tháng 12 năm ngoái nhằm tiến đến một việc thực hiện tiến trình hợp nhất này.

Trong tháng 5 vừa qua, các nông dân EC đã phản đối chính sách nông nghiệp chung (PAC) mà Bruxelles - Thủ phủ EC - vừa đưa ra nhằm thỏa mãn các yêu cầu của Mỹ trong vòng thương thuyết Uruguay Round. Theo Raymond Lacombe, chủ tịch một nghiệp đoàn nông dân Pháp nghiệp đoàn FNSEA, "người ta (tức cả nhà lãnh đạo EC) đã thương thuyết dưới sức ép của Mỹ và người ta đã từ bỏ phần chủ yếu của chính sách nông nghiệp chung, để tiến đến một chế độ trợ cấp toàn diện". Nói một cách cụ thể, EC sẽ giảm trợ cấp cho sản xuất nông nghiệp bù vào đó sẽ trợ cấp sao cho người nông dân bớt sản xuất và càng sản xuất càng tạo ra sản phẩm thặng dư. Người nông dân không muốn bỗng dưng từ vị trí người lao động sản xuất trở thành người dơi sung... trợ cấp... rung.

Một bản tin về một hội nghị các nhà chương khế (notaire) của khối EC tại Grenoble vào cuối tháng 5 cũng cho thấy việc hợp nhất châu Âu không phải là đơn giản, nhất là chỗ còn 6 tháng nữa là đến hạn 31.12.92 ngày hợp nhất châu Âu 12 nước về mặt kinh tế, tài chính. Làm sao tạo điều kiện thuận lợi cho việc chuyển dịch tự do các xí nghiệp, các tài sản, các con người về mặt giấy tờ. Nói cách khác chương khế, tức công chúng của 12 nước, sẽ làm việc như thế nào cho có được một sự hài hòa cần thiết. Đơn giản nhất là xác nhận một bản

Biểu đồ thị trường chứng khoán New York và Tokyo

lại bị suy sụp trong lợi nhuận. Hai tập đoàn Suzuki và Daihatsu cũng loan báo suy giảm rõ rệt trong lợi tức chưa chịu thuế..." Hình ảnh các xe hơi Nhật bắt đầu thu lợi nhuận chính là hình ảnh mà tờ *The Economist* đầu tháng 5 rút tít ngoài bìa: "Nước Nhật đang được rao bán".

Tờ *The Economist* viết: "Nền công nghiệp Nhật giờ đây đang bệnh hoạn cần đến một sự tái tổ chức và cần đến những chủ nhân mới". Các lý do được đưa ra để giải thích sự tuột dốc của nền kinh tế Nhật khá đa dạng. Truyền thống làm ăn có tính cách gia đình, "cha truyền con nối" đã đẻ ra quá nhiều công ty con có tính cách trùng lặp với nhau đến nỗi "nhiều nhà sáng lập các tiểu, trung xí nghiệp giờ đây lo âu vì con cái họ không muốn thừa kế các cơ sở của họ". Mặt khác, cuộc cải cách thuế khoa

hợp đồng kinh tế như thế nào trên cả 12 nước EC, trong khi luật lệ mỗi nước mỗi khác. Các nhà công chứng châu Âu đang liên đầu tìm một "mẫu số chung". Lấy thí dụ về các nhà công chứng Pháp: họ đã hợp tiếng với nhau đến lần thứ 88 và đã đúc kết thành một bản báo cáo dày gần 800 trang những điểm rắc rối trong các vấn đề công chứng, từ định nghĩa xí nghiệp, công ty... cho đến các điều khoản đảm bảo giá trị hợp đồng...

CHÂU Á: THÁI LAN, MỘT BÀI HỌC NÔNG BÔNG

Cuộc khủng hoảng chính trị tại Thái Lan đã là một bài học đắt giá về kinh tế.

Trước hết là về chức trách và bản lĩnh của một Thống đốc Ngân hàng. Liên tục từ ngày thứ hai khủng hoảng ở quảng trường Dân chủ 18.5.92 đến thứ bảy 30.5.92, khi bài này được viết, Thống đốc Ngân hàng Thái Lan, ông Vijit Supinit đã cho thấy ông đủ độc lập và đủ linh hoạt để tiếp liệu và giải quyết những tình huống có thể vừa đe dọa đồng baht mà ông trong tư cách Thống đốc Ngân hàng là người được ủy nhiệm bảo vệ, vừa đe dọa thị trường tài chính mà ông là người thống lĩnh. Trong những ngày khủng hoảng này, không cần biết ông Suchinda sẽ còn hoặc không còn ở ghế Thủ tướng, không cần biết cựu tướng Prem Tinsulanonda hoặc tướng Chavalit Yongchaiyudh hoặc giả ông Somboon Rahong sẽ ra làm Thủ tướng, Thống đốc Ngân hàng Thái Lan Vijit Supinit vẫn bình tĩnh độc lập tự quyết định những biện pháp cần thiết, vì lẽ một chính phủ có thể đổ chứ thị trường tài chính không thể đổ.

Ngay trong ngày thứ hai 18.5.92, chỉ vài giờ sau khi Bangkok chìm trong cảnh loạn lạc, Thống đốc ngân hàng Thái Lan đã quyết định tung ra hơn 30 tỷ baht (12 tỷ đôla) để hỗ trợ cho thị trường tiền tệ Bangkok ngõ hầu các ngân hàng kinh doanh, sau một ngày đóng cửa, có thể mở cửa hoạt động trở lại ngay ngày hôm sau và đối phó với khả năng rút tiền mặt ồ ạt. Ngân hàng Thái Lan cũng thông báo luôn sẵn sàng cung cấp mọi hỗ trợ cần thiết trong mọi trường hợp từ bản nước ngoài

rút vốn. Chính nhờ các đảm bảo này mà hiện tượng rút tiền mặt ào ạt đã không diễn ra. Các thông tin từ Bangkok sau đó cho thấy mặc cho cuộc khủng hoảng chính trị có kéo dài, Ngân hàng Thái Lan vẫn đáp ứng các nhu cầu của các ngành sở quan. Tỉ như can thiệp vào thị trường thóc và gạo, Ngân hàng Thái Lan đã tung 8 tỷ baht để trợ giá trong giai đoạn khủng hoảng giá mua gạo của nông dân. Mới hôm 29.5, Ngân hàng Thái Lan còn cam đoan sẽ tung ra 14,8 tỷ baht nữa để giữ vững thị trường lúa gạo. Trong thực tế, thị trường tài chính Bangkok tuy có bị suy giảm nhưng vẫn đứng vững trước nguy cơ từ bên nước ngoài rút vốn: trong 2 tuần lễ kể từ cuộc khủng hoảng dẫm máu, đã chỉ có hơn 1 tỉ baht vốn từ bản nước ngoài được đưa ra khỏi Thái Lan.

Tất nhiên, Ngân hàng Thái Lan có sẵn một số ngoại tệ sở hữu lên đến 19,3 tỉ đôla; và Ngân hàng Thái Lan còn có một Thống đốc Ngân hàng và một ê kíp lãnh đạo có trình độ và năng lực cần thiết.

DD

Vijit Supinit

TIN VĂN KINH TẾ NƯỚC NGOÀI

● Hãng Kanebo Ltd. Nhật Bản đã tung ra một mặt hàng mỹ phẩm mà các bà hàng mơ ước: son môi không nhoe hay dầy qua vật khác khi chạm vào môi. Công ty hi vọng bán được khoảng 4 tỉ Yen (82 triệu USD) trong đợt quảng cáo hai tháng Ba và Tư. Son môi này sẽ dùng kèm với một loại thuốc rửa của hãng tung ra đồng thời, vì bạn sẽ không lấy khăn mà chùi son đi được. Còn các ông, từ nay không còn phải lo dấu son môi của ai đó trên áo làm khổ mình nữa.

● Osaka, thành phố lớn thứ nhì của Nhật nằm trong tỉnh Kansai có tổng sản lượng trị giá hơn 400 tỉ USD (chiếm 20% tổng sản lượng toàn Nhật, và tương đương với Canada), dân ở đây không muốn là một bóng mờ sau lưng Tokyo nữa nên họ đã tiến hành một loạt

dự án để nâng tầm cơ thành phố này lên, như mở phi trường quốc tế Kansai (dự trù 8 tỉ USD), Trung tâm Khoa học Kansai, để xóa ấn tượng nước Nhật chỉ giỏi ứng dụng kỹ thuật cao cấp nhưng yếu về các khoa học cơ bản... Hiện đã có khoảng 300 công ty nước ngoài quyết định sẽ mở cửa ở Kansai, con số này chắc sẽ còn tăng hơn.

● Các nhà quan sát kinh tế cho rằng chợ đến cuối thập niên này. Các loại xe hơi của Đài Loan, Nam Triều Tiên, Ấn Độ, Malaysia... sẽ tràn vào thị trường châu Âu thế chỗ cho các loại xe Nhật Bản, và có thể chiếm được 15% thị trường.

Dựa vào vốn, kỹ thuật và cả mẫu mã của Nhật, các nước này hy vọng chen được vào thị trường với loại xe nhỏ, ít ô nhiễm và nhất là rẻ (xe của họ có thể thấp hơn các loại xe Nhật tới 1.500 USD). Hiện nay xe của họ đã bắt đầu bán được ở Pháp, Anh, Hà Lan, Thụy Sĩ, một số nước Đông Âu và hi vọng còn mở rộng hơn nữa.

VM.